

- ville slave, v: *Settimane di Studi sull'alto medioevo*, zv. V, Spoleto 1959, str. 279—303. — 8. ISTI, *Les chartes de franchises urbaines et rurales en Pologne au XIIIe s.*, v: *Actes du colloque international*, Spa 1966, *Collection historique de Pro Civitate*, Nr 19 1968, str. 103—125. — 9. HENSEL (W.), *Anfänge der Städte bei den Ost- und Westslawen*, Bautzen 1967, 183 S. — 10. LALIK (T.), *Recherches sur les origines des villes en Pologne*, v: *Acta Poloniae Historica*, zv. II 1959 (1960), str. 101—131. — 11. ISTI, *Stare Miasto w Łęczycy. Przemiany w okresie poprzedzającym lokację: schyłek XII i początek XIII w.*, v: *Kwartalnik Historii Kultury Materialnej*, zv. IV 1956, str. 631—678. — 12. MALECZYŃSKI (K.), *Die ältesten Märkte in Polen und ihr Verhältnis zu den Städten vor der Kolonisierung nach dem deutschen Recht*, Breslau 1930, 205 str. — 13. MODZELEWSKI (K.), *La division autarchique du travail à l'échelle d'un Etat: organisation ministérielle en Pologne médiévale*, v: *Annales ESC*, zv. V, Paris 1964, Nr 6, str. 1128 sl. — 14. ŁOWMIANSKI (H.), *Podstawy gospodarcze formowania się państw słowiańskich*, Warszawa 1958, 398 str. — 15. MÜNCH (H.), *Geneza rozplanowania miast wielkopolskich w XIII i XIV w.* Kraków 1946, 244 str. — 16. ISTI, *Początki średniowiecznego układu miejskiego w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem Śląska*, v: *Kwartalnik Architektury i Urbanistyki*, zv. V 1960, št. 3, str. 357—375. — 17. KURAS (S.), *Przywileje prawa niemieckiego miast i wsi małopolskich XIV—XV w.* Wrocław 1971, 210 str. — 18. PUDEŁKO (J.) *Zagadnienia wielkości powierzchniśredniowiecznych miast Śląska* (Frage nach der Flächengröße der mittelalterlichen Städte Schlesiens), Wrocław 1967, 57 str. — 19. ROSŁANOWSKI (T.), *Éléments principaux de la disposition spatiale et de l'aménagement des villes polonaises du MA: remparts et marchés urbains*, v: *Actes du colloque...* Spa 1968 *Collection historique Pro Civitate*, št. 26/1971, str. 49—80. — 20. TRAWKOWSKI (S.), *Zur Erforschung der deutschen Kolonisation auf polnischen Boden*, v: *Acta Poloniae Historica*, zv. VII/1962, str. 79—95. — 21. TYMIENIECKI (K.), *Organizacja rzemiosła wczesnośredniowiecznego a geneza miast polskich*, v: *Studia Wczesnośredniowieczne*, zv. III/1955, str. 9—86. — 22. ZAGRODZKI (T.), *Regularny plan miasta średniowiecznego a limitacja miernicza*, v: *Studia Wczesnośredniowieczne*, zv. V, Wrocław 1962, 101 str. — 23. ZIENTARA (B.), *Z dziejów organizacji rynku w średniowieczu, Ekonomiczne podłoże »weichbildów« w arcybiskupstwie Magdeburckim i na Śląsku w XII—XII w.*, v: *Przegląd Historyczny*, zv. LXIV/1973, št. 4, str. 681—696.
- Pripomba:* Pravkar je izšel v Mednarodnem Vodniku za zgodovino mest (*Guide international d'histoire urbaine*, Paris 1977 str. 343—363) pregladen članek T. Roślinowskega in sodelavcev o Poljski z obsežnejšo izbrano bibliografijo.

POSTILA K MARTINU IZ BRAGE*

JARO SAŠEL

Ko sem pisal komentar k poemi Martina iz Brage, v kateri omenja Slované, nisem vedel za sestavek J. S(mrekarja), 'Drobtinice k pokristijanjevanju Slovencev' v glasilu *Zgodovinski zbornik priloga 'Laibacher Diocesblatt-u'* (Ljubljana) 3. leto, april 1890, št. 10, kolona 149—154, ki je edini od Slovencev opozoril na pomembnost tega mesta ter opazil njegove glavne probleme (nanj me je opozoril prof. M. Smolik). Glej še omembo J. Grudna, 'Češčenje sv. Martina, škofa, na Slovenskem', v glasilu *Voditelj v bogoslovnih vedah* (Maribor) 3 (1900) 53—58, posebej str. 56 (opozorilo prof. B. Otorepca). Smrekar je pesnitev navedel v celoti in je hkrati opozoril na dejstvo, da je treba na delno razširjenost krščanstva v Panoniji med Slovani računati že v 6., prejkone celo v 5. stoletju. Opozarja, da velja isto tudi za Saksonce, ki jih pesem omenja, čeprav so le-ti bili prisilno in v celoti pokristjanjeni šele za Karla Velikega Tistega, ki se zanima nadalje, naj opozorim,

da je predložil zelo dobro rekonstrukcijo dogajanj na Pirenejskem polotoku do leta 469. Alain Tranoy uvodoma v ediciji *Hidatijeve Kronike* (v zbirki *Sources Chrétiennes*, 218), vol. I (1974) 24 ss.; ter da bi kazalo konsultirati še študije, ki so jih napisali M. Macías, *Galicja y el reino de los Suevos* (Orense 1921); R. L. Reynolds, 'Reconsideration of the History of the Suevi', *Revue Belge de Philologie et d'Historie* 35 (1957) 19—47; G. Sánchez Albornoz, 'El gobierno de las ciudades en España del siglo V al X', *Settimane di Studio del Centro Italiano di Studi sull'Alto Medioevo* (Spoleto) VI (1959) 359—391; E. A. Thompson, 'The Barbarian Kingdoms in Gaul and Spain', *Nottingham Mediaeval Studies* 7 (1963) 3—33 ter F. Lotter, 'Zur Rolle der Donausueben', *Mitteilungen d. Inst. f. Oesterr. Geschichte* 76 (1968) 284. K Slovanom v Panoniji še: D. Simonyi, 'Die Kontinuitätsfrage und das Erscheinen der Slawen in Pannonien', *Studia Slavica* 1 (1955) 334 ss. Končno sem na Martinovo rojstno področje, dalje, na čas prihoda v Galicijo ter na vzroke, ki so odločali v Bizan-

* (glej Kroniko 24 [1976] 151—158)

cu, da so prav njega napotili cerkveno organizat iverski zahod, kratko opozoril v reviji *Historia* 26 (1977).

K problemu, da se oznaka *Pannoniae* v literaturi najkasnejše antike porablja pluralno, je zavzel stališče L. Várady, *Das letzte Jahrhundert Pannoniens* (1969) 287. Šele pozneje sem opazil analogijo za *nutus divinus*, izraz,

ki ga je porabil Mirtin na epitafu zase, in sicer na počastilnem in gradbenem napisu na slavoloku numidijskega mesta *Theveste* ok. leta 540 (*CIL VIII 1863 = ILS 831*), ker je izraz izrecno vezan na Justinijana in Teodoro. V analognem 'političnem' smislu smo ga skušali interpretirati tudi zgoraj; napis na slavoloku daje moji razlagi potrdilo.

SLOVENSKI ŠTUDENTI NA DUNAJSKI UNIVERZI V 16. STOLETJU

JANEZ JANZEKOVIC

Leta 1975 je že izšel v Kroniki članek o slovenskih študentih na dunajski univerzi.¹ To je bil povzetek študentskega spisa Antona Ožingerja, v katerem je pod naslovom »Študenti iz slovenskih dežel na dunajski univerzi v poznem srednjem veku (1365 do 1518)« sporočil zanimive podatke o številčnosti Slovencev, oziroma študentov iz slovenskih dežel na dunajski univerzi v srednjem veku, o njihovi deželni, socialni in drugi pripadnosti, hkrati pa še vrsto drugih podatkov, ki so mu jih razkrile matrike, temeljni vir za študij univerzitetne zgodovine, zlasti podatkov o organizaciji srednjeveškega univerzitetnega študija in tedanjega študentskega oziroma akademskega življenja sploh; po drugi strani pa tudi vrsto podatkov v kulturnem stanju slovenskih dežel v tistem času, o odzivu Slovencev na visoke šole ter o usodi in vlogi nekaterih iz naše narodne zgodovine sicer že dobro znanih akademikov, cerkvenih in svetnih služabnikov, vodilnih ljudi tedanjega cerkvenega, političnega, kulturnega in gospodarskega življenja na Slovenskem.²

Tu bomo nadaljevali omenjeno Ožingerjevo razpravo z analizo dunajskih univerzitetnih matrik³ za 16. stol., oziroma za obdobje od 1518 do 1609, to je za zelo zanimivo obdobje evropske in slovenske zgodovine, ki ga označujejo navadno s pojmom reformacija in protireformacija. Spregovorili bomo o krajevnem in deželnem izvoru tedanjih slovenskih študentov na Dunaju, o njihovi številčnosti, socialni in razredni strukturi, o premoženjskem statusu tistih, ki so se vpisovali, o študiju in akademskih stopnjah, ki so jih le-ti dosegli, o poklicni strukturi študentov med končanim študijem in po njem, kolikor je za to nespornih in dovolj zanesljivih podatkov, ter končno o nekaterih posameznikih, ki so se posebej uveljavili in odlikovali v tedanjem družbenopolitičnem, cerkvenem, kulturnem in znanstvenem

življenju doma v slovenskih deželah ali pa v širšem avstrijskem in evropskem prostoru. Pri svojem delu⁴ sem se posluževal ponovnega vira matrik dunajske univerze (III. in IV. zvezek), ki so izšle pri Inštitutu za razvoj avstrijske zgodovine v letih 1959 in 1961.⁵

Matrike so zelo bogat vir za zgodovino univerze. Prinašajo popis rektorjev, dekanov, profesorjev in študentov, v njih je prenekateri podatek splošnega in posebnega značaja, ki kaže na idejne in politične tokove določenega časa, na vojne, verske razprtije. mutacije vladarjev in papežev, na cerkvene zборе, epidemije kuge in lakote, iz matrik izvemo za nacialno ali vsaj deželno, mestno, krajevno poreklo profesorjev in študentov, za njihov socialni in akademski status, marsikatera opomba na robu pa nas opozori tudi na poznejšo kariero, službe in časti, ki so jih dosegli dunajski akademiki na univerzi ali pa v javnem družbenem življenju svojega časa. Matrike so vodili vsakokratni rektorji univerze, pomenile so temeljni dokument njihovega poslovanja. Nastajati so začele leta 1377, takrat pa je dejansko tudi dunajska univerza stopila iz teme v zgodovino (univerza je bila ustanovljena sicer že leta 1365)⁶ — in od takrat naprej lahko sledimo njeno nepretrgano delovanje in akademsko življenje na njej.

Ker so bile matrike pisane v takratni gotski pisavi z rokopisom, jih je univerza v moderni dobi pripravila za tisk in izdala. Tako so postale dostopne širši znanstveni pa tudi neznanstveni javnosti. Dunajska univerza je doslej izdala štiri zvezke matrik, medtem ko so ostali zvezki (deset po številu) do leta 1848 v pripravi. Štirje izdani zvezki matrik vsebujejo čas od ustanovitve univerze (1365), oziroma od začetka njenega rednega poslovanja (1377), pa do leta 1658/59, v pripravi pa so zvezki, ki bodo obravnavali obdobje od 1659/60 do 1848. To zadnje obdobje delovanja dunajske univerze in delež slovenske štu-